

I METEDOLOŠKI PRISTUP KAO UVOD U ISTRAŽIVANJE

1. UVOD U PROBLEMATIKU ISTRAŽIVANJA

Područje istraživanja je veoma široko i ono u najširem smislu obuhvata društvene i prirodne nauke. Da bismo pristupili istraživanju neophodno je da se baziramo na naučne oblasti, nakon toga na uže dijelove i pojedine segmente u okviru društvenih ili prirodnih nauka. Za šta ćemo se opredijeliti zavisi od sklonosti i interesa istraživača i od same društvene potrebe za istraživanjem nekog od područja. Osnovna stvar na samom početku je da istraživač odabere temu. Iako se u nekoj od faza istraživanja, ili odbacivanja pojedinih dijelova, može dogoditi da rad dobije sasvim drugačiji oblik, smisao mora ostati isti. Takođe je moguće da se tokom izrade, istraživač opredijeli i za proširenje teme, bilo u sadržaju, bilo u naslovu. Naslov teme je početak istraživačkog rada, koji zahtijeva i ostale elemente istraživanja.

Mnogi teoretičari, a posebno oni koji se bave metodologijom izrade naučnog rada utvrdili su, a nakon toga kroz praktičarn rad i dokazali, da je odabirom i formulacijom teme već načelno određen predmet rada i formulisan problem istraživanja.

Takvim stavom rukovodili smo se i mi i utvrdili da je predmet ovog rada priključivanje jugoistoka Evrope, zapadnog Balkana i BiH evropskim integracionim procesima. Ovo je veoma važan korak i izolacija bi u ovom trenutku nanijela više štete građanima, nego koristi. Međutim, ne smije se zaboraviti da ideja o velikoj Evropi, koja veoma podsjeća na bivšu Jugoslaviju, može doživjeti svoj kraj i prije nego što se ostvari krajnji cilj, što ćemo dokazati pojedinim poglavljima u ovom radu.

Izbor naše teme i formulisanje problema¹ istraživanja imao je identičan metodološki put koji su pretpostavili i utvrdili mnogi poznati teoretičari. Izrada rada trajala je duži period, jer je prošla fazu "inkubacije i fermentacije" same ideje, počevši od odabira naučnog područja pa do nauke, a poslije toga uže naučne i teorijske oblasti koja se bavi začecima stvaranja Evropske unije i idejom o stavljanju svih zemalja u Evropi pod jedan kišobran. U okviru tako određene oblasti bilo je neminovno utvrditi tačan, logičan i prihvatljiv naziv teme ovog naučnoistraživačkog

---

¹ Dr Radomir Lukić: Metodologija prava, Sabrana djela, Beograd, 1977, dr Milorad Zakić: Metodologija naučno istraživačkog rada, Banjaluka, 2000 godine,

rada. Pri određivanju teme, to jest naslova, rukovodili smo se već poznatim metodološkim pravilima kako bi tema bila zaokružena u jednu cjelinu.

Tema ne smije biti beznačajna, neka besmislena "tričarija" i mora se obratiti pažnja podesnosti teme za naučnu obradu. Potrebno je, s jedne strane, razmotriti da li je tema u dovoljnoj mjeri istraživačka, to jest da li će se ona najvećim dijelom zasnivati na građi dobijenoj na osnovu ličnih istraživanja primarnih izvora.² Treba tome dodati da je korišćenje sekundarnih izvora neminovno, ali rad se ne smije isključivo zasnivati na tim izvorima. Nužno je voditi računa o tome da tema ne bude preuska ili preširoka, jer će se istraživač suočiti sa teškoćama: nedostatkom ili preobiljem građe. Ako treba birati između ova dva, nazovimo, zla, onda je za obradu bolje uzeti uži, nego širi problem, jer uže proučavanje daje mogućnosti produbljanja za temeljitiji i savjesniji rad o datoj temi. Istraživač u takvom slučaju daje prioritet nekom detalju i rad dobija svoju vrijednost i značaj. Tema koja obuhvata širi problem i koja je posvećena široj i većoj cjelini, teža je za obradu, ne samo zbog obimnosti građe, i zbog toga što zahtijeva više vremena i materijalnih sredstava, nego što od istraživača zahtijeva posebne kvalitete i bogatije iskustvo u obradi naučnih problema.

Tema, najzad, treba da bude što savremenija, to jest da se odnosi na neki problem od interesa i od koristi za savremenu teoriju i praksu, izvjesne naučne discipline, grane, oblasti. Ukratko, podesena tema je ona koja je nova, značajna i zanimljiva sama po sebi, a u ovom radu mi smo se trudili da upravo naša tema ima ovakve kvalifikacije.

Utvrđena tema istraživanja je veoma zahtjevna i podrazumijeva cjelovitu obradu, počevši od ideje o stvaranju Evropske ekonomske zajednice: Evropske zajednice za uglj i čelik, Evropske zajednice i Evropske zajednice za atomsku energiju, pa do premineovanja u Evropsku uniju, na osnovu Ugovora iz Matrihta(Holandija), koji je potpisan 7.februara, 1992.godine. Matrihtski ugovor je stupio na snagu 1.novembra, 1993.godine, i stvorio je novi politički entitet - Evropsku uniju. Nastao je raspadom Sovjetskog saveza(1991.godine), slomom sovjetskog komunističkog sistema i ujedinjenjem zapadne i istočne Njemačke.

---

² Dr Mithat šamić, Kako nastaje naučno djelo,Sarajevo,1972.godine,

Mnogi aspekti Evropske unije su postojali i prije potpisivanja ovog Ugovora, preko raznih organizacija oformljenih pedesetih godina dvadesetog vijeka, a koje su gore već navedene.

Evropska unija je opisana kao entitet sačinjen od tri stuba:

- Prvi stub čine tri postojeće zajednice-Evropska zajednica za uglj i čelik, EZ i Evropska zajednica za atomsku energiju;
- Drugi stub čini sistem zajedničke spoljne i bezbjednosne politike;
- Treći stub obuhvata sferu koja se odnosi na pravosuđe i unutrašnju politiku.

Ovim Ugovorom naloženo je uspostavljanje monetarne unije, uvođenjem jedinstvene valute najkasnije do 1.januara, 1999.godine. Ugovorom o Evropskoj uniji ova je evropska integracija, iz pretežno privredne, prerasla u političku.

Države članice nekadašnje Evropske ekonomske zajednice su njime uspostavile Evropsku uniju i time označile novu etapu u integrisanju svojih država u sve čvršću uniju, u kojoj se odluke donose što je bliže moguće građanima.

Predsjednici i premijeri evropskih država donijeli su prvi Ustav Evropske unije 29.oktobra, 2004.godine, koji treba da ratifikuje pojedinačno svaka zemlja potpisnica.

Evropska unija trenutno broji 27 zemalja – članica. Veliki broj zemalja zapadnog Balkana potpisale su Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, što je preduslov za daljnje korake, a to je kandidatura za ravnopravno članstvo u Uniji. Bosna

i Hercegovina je u Luksemburgu, 16.juna 2008.godine, potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, a od 1.jula, 2008.godine, počinje da se primjenjuje Privremeni sporazum o trgovini i trgovinskim pitanjima između EU, s jedne, i BiH, sa druge strane.

Postavlja se pitanje, u teoriji i praksi, kako i na koji način će EU funkcionisati u budućnosti, s obzirom na to da u evropsku porodicu naroda ulaze zemlje različitog političkog uređenja, ekonomske razvijenosti, nacionalne i vjerske pripadnosti, kulture i mnogo drugih različitosti. Evropa je zamislila jednu novu naciju, kao što je američka i u kojoj bi se svi osjećali evropski i komotno, što je iz sadašnje perspektive teško ostvarljivo, jer je „stari kontinent“ kroz istorijske periode često pokazao da to nije moguće.

Ako se vratimo u devedesete godine i sjetimo kako se preko noći raspala bivša Jugoslavija, na koju EU sve više podsjeća, možemo se upitati da li je ujedinjena Evropa čista utopija. Da li će ekonomija biti taj korektivni faktor koji će sve ostale različitosti kod evropskih naroda pomiriti ili ne, na neki način je otvoreno pitanje, o kojem će se naučnici baviti u budućnosti. Savremene promjene izazvane procesom globalizacije stvaraju nove pravne poretke i sisteme, demokratska uređenja u svijetu, ali isto tako i nova krizna žarišta u svijetu, s ogromnim posljedicama za čovječanstvo.

Ovakvim razmišljanjem i metodom upravo smo došli do teme, koja je dobila adekvatan naziv "Jugoistočna Evropa-zapadni Balkan-Bosna i Herecegovina i njeni građani u Evropskoj uniji".

Ova tema i njen predmet istraživanja mogu da izazovu naučnu radoznalost i da ponukaju mnoge koji se bave istraživanjem da se opredijele za slične oblasti. Jedan od osnovnih razloga je to što je tema aktuelna i što se jedna dosta stara ideja o ujedinjenoj Evropi počela realizovati u praksi. Takođe, naučni doprinos o ovom pitanju je dobro došao, jer nema dovoljno novih izvora, koji bi istraživačima bili od koristi, a ako se i pronadu, često se ponavljaju i nemaju baš svoju svrhu. To je i bio jedan od motiva istraživača da uđe u problematiku i suštinu ovog problema, kako bi njegov skromni doprinos pomogao u otkrivanju novih dokaza iz ove oblasti, ali i pomoć novim generacijama, koje se opredijele za ista ili slična istraživanja.